

Alex Niculescu

The Dream Factory, 2011, exhibition view, Salonul de Proiecte, 2012, © Ştefan Sava

Cine se află în spatele scenei

Daria Ghiu

Din spatele scenei, Salonul de Proiecte, București, 22 iunie – 5 august 2012

Artiști: Biroul de Cercetări Melodramatice, împreună cu Ștefan Tiron, Simina Guga și Irina Costache, Tatiana Fiodorova, Bogdan Gîrbovan, Mihaela Michailov & Paul Dunca, Olivia Mihăltianu, Alex Niculescu, Ștefan Sava

„Nu intenționăm să trăim aici”, explică ferm femeia oarbă așezată într-un scaun cu rotile, în fața cortului instalat în Piața Marii Adunări Naționale, în centrul orașului Chișinău. Alături e soțul ei, folosesc mobilierul stradal din marmură pe post de masă, au haine puse la uscat, din cort se aude din cînd în cînd silabisarea sacadată a fiicei lor handicapate. Au rămas fără casă și cer una, s-au adresat tuturor autorităților, „chiar și lui Voronin”. Aici se declanșează declicul: marginalii societății, forțați să trăiască izolat, cu ajutorul sociale la limita supraviețuirii, au în schimb un singur privilegiu – limitat la minute, ore, zile –, să ajungă în centru, în piata mare, să protesteze și să se adreseze celor mai înalte oficialități. Normalitatea nu și-ar putea-o câștiga decât scoțindu-și la vedere rânilo, clamându-și handicapul, expunându-se fără rușine. *Palme*, videoul din care am citat scena de mai sus, îi aparține artistei Tatiana Fiodorova, din Republica Moldova. Am văzut această lucrare – un poem video, crud și emoționant – în expoziția *Din spatele scenei*, deschisă între 22 iunie și 5 august la Salonul de Proiecte din București.

Născut în octombrie 2011 și situat într-o clădire ce aparține Muzeului Național de Artă Contemporană, pe Calea Moșilor nr. 62–68, Salonul de Proiecte este o platformă creată de Magda Radu (istoric de artă și curator) și Alexandra Croitoru (artist). Salonul se concentrează în primul rînd asupra artiștilor tineri, și un spațiu de producție. De-a lungul primului său an de existență, pe lîngă două expoziții cu aceștia, Salonul a deschis și alte trei cu artiști consacrați, precum Ion Grigorescu, Anetta Mona Chișă și Lucia Tkáčová, Daniel Knorr. Salonul beneficiază de sprijinul financiar și logistic al MNAC și una dintre misiunile lui este aceea de a acorda unor artiști tineri un vot de încredere, de a-i face vizibili în București, susținîndu-i în realizarea proiectelor pe care le au. Din „conceptul anachronic de *Salon*” nu mai rămîne – aşa cum declară Magda Radu într-un interviu – decît ideea de manifestare periodică și tipul de expoziție colectivă, în detrimentul expozițiilor solo.

Cea de-a cincea expoziție a Salonului de Proiecte a apărut în urma apelului public de proiecte lansat în iulie 2011. Artiștii au produs lucrări noi, lucrări ieșite din „urgență, necesitatea resimțită de participanți de a ieși din cubul alb, din spațiul aseptic al artei, pentru a intra în contact cu zone ale spațiului public”. Apărută la capătul unui șir fierbinți de proteste – proteste care continuă de fapt și astăzi, ele fiind constant animate de membrii societății civile –, expoziția *Din spatele scenei* respiră un suflu proaspăt, de proiect încheiat, cu lucrări „urmărite” în timp, elaborate, crescute, și în același timp e un eveniment actual, care umple un vid și răsare într-un moment cînd te simți manipulat și la capătul puterilor și al opțiunilor politice, sociale, culturale.

În spatele scenei are loc zilnic repetiția generală. Sînt măruntaiile. Această metaforă din titlu mi se pare că se aplică la trei niveluri în expoziție: fie că vorbim propriu-zis

DARIA GHIU este critic de artă și jurnalist cultural. În prezent este doctorandă a Universității Naționale de Arte București și SIK-ISEA Zürich.

WHO IS BEHIND THE SCENE

Daria Ghiu

Behind the Scene, Projects' Salon, Bucharest,

22 June – 5 August 2012

Artists: The Bureau of Melodramatic Researches, together with Ștefan Tiron, Simina Guga and Irina Costache, Tatiana Fiodorova, Bogdan Gîrbovan, Mihaela Michailov & Paul Dunca, Olivia Mihăltianu, Alex Niculescu, Ștefan Sava

„We do not intend to live here”, says firmly the blind woman seated in a wheelchair in front of the tent installed in the Great National Assembly Square, in the center of Chișinău. Next to her is her husband and they use the marble street furniture as a table, they dry their clothes, from the tent one may hear occasionally the rattling spelling of their disabled daughter. They are homeless and they ask for a home, they appealed to all authorities, „even to Voronin”.

That's what triggers the latch: the poor of the society, forced to live in isolation, with a social support at the limit of survival, but with one privilege – limited to minutes, hours, days – to reach downtown, in the large square, to protest and to address the highest officials. They could only acquire normality by showing their wounds, claiming their disability, shamelessly exposing themselves. *Palms*, the video from which I quoted the scene above, belongs to the artist Tatiana Fiodorova from the Republic of Moldova. I've seen this work – a cruel and thrilling video poem – at the exhibition *Behind the Scene*, open between 22 June and 5 August at Projects' Salon in Bucharest.

Born on October 2011 and located in a building belonging to the National Museum of Contemporary Art (MNAC), on Calea Moșilor nos. 62–68, the Projects' Salon is a platform created by Magda Radu (art historian and curator) and Alexandra Croitoru (artist). The Salon focuses primarily on young artists, as a production space. During its first year of existence, apart from two such exhibitions, the Salon has opened three other with artists such as Ion Grigorescu, Anetta Mona Chișă and Lucia Tkáčová, Daniel Knorr. The Salon is financially and logically supported by the MNAC and one of its tasks is to give young artists a vote of confidence, to make them visibly in Bucharest, supporting them in achieving their projects. The sole thing pertaining to the „anachronistic concept of *Salon*” – as Magda Radu said in an interview – is the idea of a regular event and the type of collective exhibition instead of solo exhibitions.

The fifth exhibition at the Projects' Salon emerged from the open call launched in July 2011. The artists have produced new works, out of the „participants' urgency or need to leave the white cube, the art's aseptic space, to come into contact with public space areas”. Formed after a fierce series of protests – protests that continue in effect today, constantly animated by members of the civil society –

DARIA GHIU is an art critic and cultural journalist. She is currently pursuing a Ph.D. research in art theory at Bucharest Art University. She is a doctoral fellow at the Swiss Institute for Art Research (SIK-ISEA) in Zurich.

Exhibition view, Salond de Projects, 2012, © Stefan Sava
Foreground: Alex Niculescu, The Dream Factory, 2011; background: Mihaela Mihailov and Paul Dunca, After Trajan and Decius, 2012, exhibition view, Salond de Projects, 2012, © Stefan Sava

Bogdan Gîrbovan

The Hierarchy of the Romanian Orthodox Church, 2011–2012, exhibition view, Salonul de Proiecte, 2012, © Ștefan Sava

Tatiana Fiodorova

Home, 2012, exhibition view, Salonul de Proiecte, 2012, © Ștefan Sava

Ştefan Sava

„He told himself that he had yet to receive the hardest blows and that, whilst he rolled with the punches, he had to prepare himself for future blows, the blows which would come much later and which would be far more terrible than the ones he was enduring at present”, 2012, exhibition view, Salonul de Proiecte, 2012, © Ştefan Sava

Exhibition view, Saloul d+Proiecte, 2012, G. Stefan Sava

Foreground: Stefan Sava, „He told him off that he had yet to receive the harder blows” and that, whilst he rolled with the punches, he had to prepare him off for future blows, the blows which would come much later and which would be far more terrible than the ones he was “enduring at present”, 2012; background: Olvia Mihăiljanu, WESTERN, 2012

dramatica expozitiei, modul in care ea ocupă spațiul, atacând culturile, ascunzindu-se după un stâlp sau creându-și propriul său spațiu în spațiu, protector, propriu și „căpără”. Fie că ne referim la medile pe care artiștii le-au folosit; fie că discutăm la nivel de conținut. Artiștii din această expoziție cheamă la dezbatere autoritățile, instituțiile, tot ceea ce încearcă să ne manipuleze într-un fel sau altul. Mi se pare simptomatic faptul că videoul nu își face apariția decât în două proiecțe: în lucrările Tatianei Fiodorova și în instalația Cliviei Mihăiljanu. În primul caz, artista din Republica Moldova urmărește două familiile care în semn de protest și au făcut adăpost temporar în fața guvernului din Chișinău. Camera filmează încrederile colitei bricole, se oprește asupra mesajelor de protest și asupra declarărilor membrilor familiei. Poarta trencerii dintre arii, instalația de primărie cu ocazia Anului Nou, devine întrarea în bordelul protestatarilor. Într-o altă lucrare, Fiodorova prezintă – fără nicio intervenție – trei stiri difuzate la televiziuni locale cu ocazia Zilei Drapelului Național, când adăposturile improvizate au fost distruse de autorități pentru momentul festiv. „Au făcut dezordine într-un moment festiv”, ia atitudinea un simplu cetățean.

Olivia Mihăiljanu creează în spațiul expozițional o sală de cinematograf în care rulează un WESTERN spaghetti. Parodie la parodie, western vs. WESTERN, artista reconstituie celebrele westernuri conflictuale – spaghetti – ale lui Sergio Leone. Cupălărie de cowboy, dar cu camera de filmat în loc de revolver, artiștii apropus să vizitez punctele nodale ale artei actuale. Al doilea film din serie, după Veneția, se petrece la Paris. Trama e respectată, artista se confruntă cu instituția de artă, iar în felul acesta ea pătrunde în muzeu. Si-a cucerit locul.

the exhibition *Behind the Scenes* is a breath of fresh air, a solid project, with works „traded” over time, elaborated, developed and, at the same time, is a current event that fills a void and occurs at a time when one feels manipulated and rock bottom as regards the political, social, cultural options.

Behind the scenes, the daily rehearsal takes place. This is where the viscera are. The title metaphor seems to apply at three levels in the exhibition: whether we talk about the very dynamics of the exhibition, about how it occupies the space, attacking corners, hiding behind a pillar or creating its own space, protectively, its own „room”; or we talk about the media that the artists have used or we talk constantly. The artists in this exhibition question the authorities, the institutions, everything that tries to manipulate us in one way or another. I find it symptomatic that the video only appears in two projects: Tatiana Fiodorova's work and Olivia Mihăiljanu's installation. In the first case, the artist from the Republic of Moldova tracks two families who, as a form of protest, raised a temporary shelter in front of the government in Chisinau. The camera films slowly the details of the makeshift home, stops before the messages of protest and the statements of the family members. The gate of the passing between the years, which the municipality installed at the New Year, becomes the entrance to the protesters' hut. In another work, Fiodorova presents – without any intervention – three local television's news broadcasted on National Flag Day, when the makeshift shelters were destroyed by the authorities for the ceremony. They made a mess at a festive time”, a simple citizen takes attitude. Olivia Mihăiljanu creates a cinema hall in the exhibition space, where a WESTERN spaghetti is being projected. A parody of the

Exhibition view, Salonul de Proiecte, 2012. © Ștefan Sava

foreground: **Biroul de Cercetări Melodramatice** (The Bureau of Melodramatic Researches), with **Ștefan Tiron, Simina Guga** and **Irina Costache**, Pro Life, 2012;
background: **Bogdan Girbovan**, The Hierarchy of the Romanian Orthodox Church, 2011–2012

Tatiana Fiodorova

Home, 2012, exhibition view, Salonul de Proiecte, 2012. © Ștefan Sava

Ca un contramodel al televiziunii, al imaginii filmate manipulator, e surprinzător că artiștii recurg la alte mijloace de diseminație a mesajelor: o întoarcere la ziar, radio, piesă de teatru. Ziarul și radioul *Pro Life* sărit un proiect al Biroului de Cercetări Melodramatice, împreună cu Ștefan Tiron, Simina Guga și Irina Costache. Sub semnul afișului lui *Doctuor Destin* – cu despărțiri aleatorii în silabe –, al unui discurs radical împotriva feminismului, din *Credința ortodoxă*, al textului antiavort rostit de un preot moderat și al unui glosar de termeni (de la *animism* la *vitalism*), primul număr al *Pro Life* analizează cu o suficiență doză de ironie, umor negru, dar și empatie, implicațiile morale și sociale ale fenomenului avortului, precum și toate stereotipurile născute în jurul lui. E conceput ca un ziar de propagandă, scris în maniera anilor '50, cu povești adevărate, trei rubrici de *Știați că*, articole de specialitate, benzi desenate.¹ Dramaturgul Mihaela Michailov, alături de coregraful Paul Dunca, a creat în expoziție o sală de clasă și u imaginat o lecție de istorie alternativă, despre existența gay în România înainte de 1989: *După Traian și Decebal*. Performance-ul din deschiderea expoziției² este o înșiruire de biografii care încearcă să refacă zone ocultate ale unei realități interzise, vietii în afara legalității. Dacă perioada comunistă a fost echivalență pentru toată lumea cu inventarea de strategii de autocontrol și autoapărare, a putea supraviețui ca homosexual pe atunci a tăut cu atât mai mult de capacitatea de inventare a unor tehnici subtile de dedublare la puterea a doua. Apelul la dosare din Arhivele Securității activează în mintea spectatorului tocmai această nevoie de cercetare, de reconstituire prin documente a părții nevăzute. Viața privată în perioada comunistă trebuie recreată din cel puțin trei direcții: așa cum o vedea ceilalți, așa cum o vedea cel care o trăia, așa cum o urmăreau autoritățile.

Las la urmă alte trei lucrări din expoziția de la Salonul de Proiecte. În cazul lui Bogdan Gîrbovan și Ștefan Sava este vorba despre ceea ce aş numi o oprire asupra imaginii: să deconstruiam fiecare semnal vizual, să ne oprim asupra mesajului. „De la soldat la general”, armata slujitorilor bisericii este surprinsă de artistul Bogdan Gîrbovan. Cinurile bisericești, de la negru la aur și pietre scumpe, marchează drumul de la „cenușă la diamant”, de la naștere la moarte. Seria *Ierarhia Bisericii Ortodoxe Române* „are și o funcție inevitabil critică. [...]” acționând, de foarte multe ori, pe aceleasi segmente cu Statul sau Banca și devenind, în unele circumstanțe, societate cu responsabilități nelimitate” (Igor Mocanu).

În ceea ce privește instalația artistului Ștefan Sava (montaj foto, alfabet-carte de artist, mașă de documentație), aceasta este o invitație la contemplare, la rearticularea istoriei recente, dar și rearticulare *la propriu*, fizică, o interiorizare a fiecarei litere, având drept punct de plecare o frază din controversatul roman *Delirul* (apărut în 1975, în plină dictatură și cenzură culturală) de Marin Preda, o frază care – dezvăluie artistul – este despre tîrărul ilegalist Nicolae Ceaușescu. „Își spusese că loviturile cele mai rele n-au venit încă și că în timp ce le suportă pe cele prezente trebuie să se pregătească să le primească pe cele viitoare care vor veni mult mai tîrziu și vor fi mult mai cumplite decât cele pe care le primea în clipele aceleia” este deopotrivă titlul lung al lucrării lui Ștefan Sava și fraza descompusă în litere interpretate vizual: o coregrafie complicată în spațiul public performată de artist. O altfel de ocupare a spațiului public, cu un soi de protest mut, cu propriul corp-devenit-alfabet. Iar ca să poți citi, trebuie să fii acordi timp, să interpretezi, să trăiești literă cu literă. Este o inteligență citire a istoriei recente: fiecare literă cintărea greu într-un text scris, cenzura însemna negocierea fiecărui cuvînt care putea să rămînă sau trebuia să plece de pe foaia de hîrtie. Această originală relectură a fragmentului din *Delirul* se constituie într-o realfabetizare a istoriei recente.

Din spatele scenei este întoarcerea la resorturile cele mai adînci ale imaginii și funcției acesteia, este un spectacol al subminării autorității printr-o analiză a marginalității active (în spatele scenei și în noi, protestatarii, ceilalți, vigilienții, artiștii), este

parody, western vs. W^EASTERN, the artist recreates Sergio Leone's famous continental – spaghetti – westerns. With a cowboy hat, but with the camera instead of a revolver, the artist aims to visit the key points of contemporary art. The second film in the series, after Venice, happens in Paris. The plan is observed, the artist confronts the institution of art, and thus she enters the museum. She has worked up her place.

As a counter-model for television, for the manipulatively filmed image, it is surprising that artists use other means of disseminating the messages: a return to the newspaper, the radio, the play. The newspaper and radio *Pro Life* is a project of the Bureau of Melodramatic Researches, together with Ștefan Tiron, Simina Guga and Irina Costache. Under the poster for *Doctuor Destin* – with a random separation into syllables –, the radical discourse against feminism, in *Orthodox Faith*, the anti-abortion text of a moderate priest and a glossary of terms (from *animism* to *vitalism*), the first issue of *Pro Life* examines with a sufficient dose of irony, black humor but also empathy, the moral and social implications of the phenomenon of abortion and all the stereotypes occurred around it. It is designed as a propaganda newspaper, written in the '50s manner, with true stories, three categories of *Did You Know That...*, specialized articles, comics.¹

Playwright Mihaela Michailov and choreographer Paul Dunca created a classroom in the exhibition and imagined an alternative history lesson about gay life in Romania before 1989: *After Trajan and Decebalus*. The opening performance² is a series of biographies, trying to restore obscure areas of a prohibited reality, of the lives lived out – side the law. If the communist period was equivalent to everyone with the invention of self-control and self-defense strategies, to survive as a gay then had even more to do with the ability of inventing subtle techniques of concealing oneself, raised to the power of two. The reference to files in the Security archives triggers in the viewer's mind precisely this need for research, for restoration though documents of the unseen part. Privacy during the communist period must be recreated in at least three ways: as the others saw it, as the one who lived it saw it and as authorities tracked it.

Lastly, three other works in the Projects' Salon exhibition. In the case of Bogdan Gîrbovan and Ștefan Sava it is about what I would call abidance on the image: to deconstruct each visual signal, to abide on the message. „From private to general”, the church ministers' army is caught by the artist Bogdan Gîrbovan. The churchdom, from black to gold and precious stones, marks the path from „ashes to diamonds”, from birth to death. The series *The Hierarchy of the Romanian Orthodox Church* „also has an inevitably critical function. ... acting, many times, within the same segments as the State or the Bank and becoming, in some circumstances, an unlimited liability company” (Igor Mocanu).

As for the installation of the artist Ștefan Sava (photomontage, an alphabet-artist book, a documentation table), it is an invitation to contemplation, to the re-articulation of recent history, but also a *literal*, physical re-articulation, an internalization of each letter, starting from a phrase in the controversial novel *Delirul* (Delirium) (published in 1975, in full dictatorship and cultural censorship) by Marin Preda, a phrase which – the artist reveals – is about the young clandestine activist Nicolae Ceaușescu. „He told himself that he had yet to receive the hardest blows and that, whilst he rolled with the punches, he had to prepare himself for future blows, the blows which would come much later and which would be far more terrible than the ones he was enduring at present” is both the long title of Ștefan Sava's work and the phrase decomposed in visually interpreted letters: a complicated choreography in the public space performed by the artist. A different occupation of the public space, with a sort of a silent protest, with his body turned into the alphabet. And in order to read, one has to take one's time, to interpret, to live letter by letter. It is an intelligent reading of recent history: each letter weighed heavily in a written text, censorship meant negotiating

o expoziție care îți dă sentimentul reconfortant al posibilităților nebănuite ale artei: artiștii sănătății, cercetează, observă fiecare anomalie a prezentului, sănătății solidari și reinventează moduri de înțelegere a istoriei, ba, mai mult, rescriu istoria oficială. E în expoziție o altă lucrare, una de care te poți împiedica, instalată aleatoriu în spațiu, singura aproape așezată în drum: obiecte abstractive din ceară. *Fabrica de vise* a artistului Alex Niculescu este rezultatul colectării din ultimii doi ani a resturilor de luminișuri aprinse de credincioși la biserică pentru sufletele celor vii. Luminișuri încărcate simbolice de credincioși cu dorințe și rugăciuni, ale căror mucuri sănătății retopite de biserică pentru a intra din nou în circuit, devenind iarăși luminișuri. Artistul deturnează acest proces, această microeconomie, redând ceea ce biserică – prin retopire – ar lua: visele, dorințele credincioșilor.

Din spatele scenei a încheiat primul an de activitate la Salonul de Proiecte și s-a constituit într-o expoziție cu lucrări puternice ale unor artiști tineri. O expoziție care a reușit să ocupe scena de artă din București timp de două luni.

Salonul de Proiecte a fost gîndit inițial pentru durata unui an de zile. Dar vara aceasta a fost lansat un nou apel public de proiecte. Lucrările ce vor fi produse în toamna lui 2012 și în 2013 la Salon vor fi selectate de artiștii Aurelia Mihai și Ciprian Mureșan. Spectacolul continuă pe scena de artă bucureșteană.

Note:

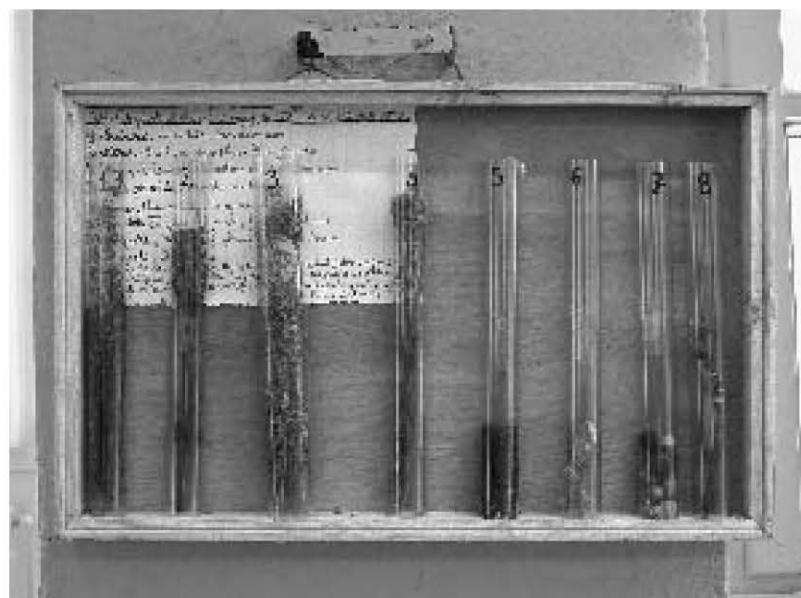
1. Ziarul *Pro Life* poate fi citit online pe <http://www.salonuldeproiecte.ro/texts/ProLife.pdf>.
2. Vezi <http://vimeo.com/46063621>.

each word, which might have remained or had to leave the piece of paper. This original rereading of the *Delirium* fragment consists of a re-alphabetization of recent history.

Behind the Scene is going back to the deepest springs of the image and its function, is a show of undermining authority by an analysis of the active marginality (behind the scenes are us, the protesters, the others, those vigilant, the artists), is an exhibition that you gives the comforting feeling of the unsuspected possibilities of art: the artists are careful, they research, they observe each anomaly of the present, they are united and they reinvent ways of understanding history, nay, they rewrite official history. There is another work in the exhibition, on which one could stumble upon, installed randomly in space, the only one almost standing in the way: abstract objects of wax. *The Dream Factory* by the artist Alex Niculescu is the result of two years of collecting remnants of candles lit by the faithful in church for the souls of the living. The candles symbolically loaded with the believers' wishes and prayers, whose butts are remelted by the church to get back into the circuit, becoming candles again. The artist disrupts this process, this micro-economy, giving back what the Church – by remelting – would take: the believers' dreams, desires.

Behind the Scene closed its first exhibition year at the Projects' Salon and was a show with strong works of young artists. An exhibition which managed to occupy the Bucharest art scene for two months. Projects' Salon was initially meant for a year. But this summer a new open call was launched. The works to be produced in the fall of 2012 and in 2013 at the Salon will be selected by the artists Aurelia Mihai and Ciprian Mureșan. The show continues on the Bucharest art scene.

Translated by Alex Moldovan

Biroul de Cercetări Melodramatice (The Bureau of Melodramatic Researches), with **Ştefan Tiron, Simina Guga** and **Irina Costache**, Pro Life, 2012, exhibition view, Salonul de Proiecte, 2012, © Ştefan Sava

Notes:

1. *Pro Life* newspaper can be read online at <http://www.salonuldeproiecte.ro/texts/ProLife.pdf>.
2. See <http://vimeo.com/46063621>.